

Gairės

**Gairės 2/2019 dėl asmens duomenų tvarkymo pagal
Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio
1 dalies b punktą, kai duomenų subjektams teikiamos
internetinės paslaugos**

Versija 2.0

2019 m. spalio 8 d.

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Ankstesnės versijos

Versija 2.0	2019 m. spalio 8 d.	Gairių priėmimas po viešų konsultacijų
Versija 1.0	2019 m. balandžio 9 d., antradienis	Gairių priėmimas viešoms konsultacijoms

1	I dalis. Įvadas	4
1.1	Bendra informacija	4
1.2	Šių gairių taikymo sritis	5
2	2 dalis. 6 straipsnio 1 dalies b punkto analizė	6
2.1	Bendrosios pastabos	6
2.2	6 straipsnio 1 dalies b punkto sąveika su kitais teisėtais duomenų tvarkymo pagrindais	7
2.3	6 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo sritis	8
2.4	Būtinumas.....	8
2.5	Būtina siekiant įvykdyti sutartį su duomenų subjektu	9
2.6	Sutarties nutraukimas	12
2.7	Būtina siekiant imtis veiksmų prieš sudarant sutartį	13
3	3 dalis. 6 straipsnio 1 dalies b punkto taikymas konkrečiais atvejais.....	14
3.1	Duomenų tvarkymas siekiant patobulinti paslaugą	14
3.2	Duomenų tvarkymas sukčiavimo prevencijos tikslais	14
3.3	Duomenų tvarkymas vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos tikslais	14
3.4	Duomenų tvarkymas individualaus turinio siūlymo tikslais	16

Europos duomenų apsaugos valdyba,

atsižvelgdama į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679/ES dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB, 70 straipsnio 1 dalies e punktą,

PRIĖMĖ ŠIAS GAIRES

1 I DALIS. ĮVADAS

1.1 Bendra informacija

1. Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnį asmens duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkrečioms tikslams ir tik įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais. Šiuo atžvilgiu Bendrojo duomenų apsaugos reglamento¹ 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu taikoma bent viena iš 6 straipsnio 1 dalies a–f punktuose nustatytų šešių sąlygų. Nustatyti tinkamą teisinį pagrindą, atitinkantį duomenų tvarkymo tikslą ir esmę, – itin svarbu. Nustatydami tinkamą teisėtą pagrindą, kuriuo remiantis būtų užtikrintas sąžiningumo principo paisymas, duomenų valdytojai turėtų, *inter alia*, atsižvelgti į poveikį duomenų subjekto teisėms.
2. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas teisėtas asmens duomenų tvarkymo pagrindas, susijęs su tuo, kad „tvarkyti duomenis būtina siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas, arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį“². Tuo palaikoma laisvė užsiimti verslu, užtikrinama Chartijos 16 straipsniu, ir atspindima tai, kad kartais sutartiniai įsipareigojimai, prisiimti duomenų subjektui, negali būti įvykdyti, jeigu duomenų subjektas nepateikia tam tikrų asmens duomenų. Jeigu konkretus duomenų tvarkymas yra neatsiejamas nuo prašomo paslaugos suteikimo, abi šalys yra suinteresuotos tvarkyti tuos duomenis, nes kitaip nebūtų galima suteikti paslaugos ir įvykdyti sutarties. Tačiau net esant galimybei remtis šiuo arba vienu iš kitų teisinių pagrindų, nurodytų 6 straipsnio 1 dalyje, duomenų valdytojas nėra atleidžiamas nuo kitų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento reikalavimų laikymosi.
3. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 ir 57 straipsniuose apibrėžiama ir reglamentuojama laisvė teikti paslaugas Europos Sąjungoje. Buvo priimti konkretūs ES teisės aktai, susiję su „informacinės visuomenės paslaugomis“³. Šios paslaugos apibrėžiamos taip: „bet kuri informacinės visuomenės paslauga, t. y. paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškai paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga“. Ši apibrėžtis apima ir paslaugas, už kurias jas gaunantys asmenys nemoka tiesiogiai⁴, pvz., tai būtų internetinės paslaugos, finansuojamos per reklamą. Šiose gairėse vartojama sąvoka „internetinės paslaugos“ reiškia ir sąvoką „informacinės visuomenės paslaugos“.

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

² Taip pat žr. 44 konstatuojamąją dalį.

³ Žr., pvz., Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/1535, taip pat Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 8 straipsnį.

⁴ Žr. 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje 18 konstatuojamąją dalį.

4. Iš ES teisės raidos matyti, kad šiuolaikinėje visuomenėje internetinėms paslaugoms teikiama daug svarbos. Visada pasiekiamo mobiliojo interneto paplitimas ir platus prie interneto jungiamų prietaisų pasiekiamumas nulėmė tai, kad internetines paslaugas imta plėtoti tokiose srityse kaip socialinės medijos, elektroninė prekyba, paieška internete, komunikacija ir kelionės. Dalis tų paslaugų yra finansuojama naudotojų įmokomis, bet esama ir paslaugų, už kurias vartotojas pinigų nemoka, nes jos finansuojamos parduodant internetinę reklamą ir suteikiant galimybę tikslingai pasiekti duomenų subjektus. Naudotojo elgesio sekimas tokios reklamos tikslais dažnai vykdomas taip, kad naudotojas dažnai apie tai nežino⁵, o iš teikiamos paslaugos pobūdžio tai gali nebūti tiesiogiai aišku, taigi duomenų subjektas praktiškai beveik neturi galimybės remdamasis pakankama informacija rinktis, kaip jo duomenys bus naudojami.
5. Atsižvelgdama į tai Europos duomenų apsaugos valdyba⁶ (EDAV) mano, jog derėtų pateikti 6 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo asmens duomenų tvarkymui, kai duomenų subjektams teikiamos internetinės paslaugos, gaires, siekiant užtikrinti, kad šiuo teisėtu pagrindu būtų remiamasi tik tada, kai tai tinkama.
6. Darbo grupė asmenų apsaugai tvarkant asmens duomenis (toliau – 29 straipsnio darbo grupė) savo nuomonėje dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos anksčiau jau yra išdėsčiusi savo požiūrį į pagrindą, susijusį su tuo, kad duomenis tvarkyti reikia vykdam sutartį, kaip nustatyta Direktyvoje 95/46/EB⁷. Iš esmės tos gairės tebėra aktualios taikant 6 straipsnio 1 dalies punktą ir Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą.

1.2 Šių gairių taikymo sritis

7. Šios gairės yra susijusios su galimybe 6 straipsnio 1 dalies b punktą taikyti tvarkant asmens duomenis, kai vykdomos sutartys dėl internetinių paslaugų, neatsižvelgiant į tai, kaip tos paslaugos finansuojamos. Gairėse bus aprašyti teisėto tvarkymo pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio 1 dalies b punktą elementai ir nagrinėjama sąvoka „būtinumas“, kai turima omenyje „būtina siekiant įvykdyti sutartį“.
8. Duomenų apsaugos taisyklėmis reglamentuojami svarbūs aspektai, susiję su tuo, kaip palaikoma internetinių paslaugų ir jų naudotojų sąveika, tačiau taikomos ir kitos taisyklės. Internetinių paslaugų reguliavimas apima ir daugiafunkcę atsakomybę, *inter alia*, vartotojų apsaugos teisės ir konkurencijos teisės srityse. Šiose gairėse tos teisės sritys nenagrinėjamos.
9. Nors 6 straipsnio 1 dalies b punktas gali būti taikomas tik su sutartimis susijusiomis aplinkybėmis, šiose gairėse neaptariamas bendras sutarčių galiojimas teikiant internetines paslaugas, nes tai nepatenka į EDAV kompetencijos sritį. Vis dėlto, sutartys ir sutarčių sąlygos turi atitikti sutarčių teisės reikalavimus, o kai tai yra vartojimo sutartys, – vartotojų apsaugos teisės reikalavimus, kad duomenų tvarkymas laikantis tų sąlygų būtų laikomas sąžiningu ir teisėtu.
10. Toliau pateikta keletas bendrųjų pastabų dėl duomenų apsaugos principų, bet ne visi duomenų apsaugos klausimai, galintys kilti duomenis tvarkant pagal 6 straipsnio 1 dalies b punktą, bus išsamiai nagrinėjami. Duomenų valdytojai turi visada užtikrinti, kad būtų laikomasi 5 straipsnyje nustatytų

⁵ Šiuo atžvilgiu duomenų valdytojai turi vykdyti skaidrumo prievoles, nustatytas Bendrajame duomenų apsaugos reglamente.

⁶ Įsteigta pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 68 straipsnį.

⁷ 29 straipsnio darbo grupės Nuomonė Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (WP217). Visų pirma žr. 11, 16, 17, 18 ir 55 puslapius.

duomenų apsaugos principų, taip pat visų kitų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento ir, kai taikytina, privatumo internete teisės aktų reikalavimų.

2 2 DALIS. 6 STRAIPSNIO 1 DALIES B PUNKTO ANALIZĖ

2.1 Bendrosios pastabos

11. Duomenų tvarkymo teisėtą pagrindą pagal 6 straipsnio 1 dalies b punktą reikia nagrinėti atsižvelgiant į visą Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą, 1 straipsnyje nustatytus tikslus ir kartu atsižvelgiant į duomenų valdytojų pareigą asmens duomenis tvarkyti laikantis 5 straipsnyje nustatytų duomenų apsaugos principų. Tai apima sąžiningą ir skaidrų asmens duomenų tvarkymą, taip pat tikslų apribojimo ir duomenų kiekio mažinimo prievolių vykdymą.
12. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad asmens duomenys duomenų subjekto atžvilgiu turi būti tvarkomi teisėtu, sąžiningu ir skaidriu būdu. Sąžiningumo principas apima, *inter alia*, duomenų subjektų pagrįstų lūkesčių pripažinimą⁸, turint omenyje galimus neigiamus duomenų tvarkymo padarinius jiems, taip pat atsižvelgiant į duomenų subjektų ir duomenų valdytojo santykius bei galimą tų santykių nelygybės poveikį.
13. Kaip minėta, kalbant apie teisėtumą, internetinių paslaugų sutartys privalo būti galiojančios pagal taikytiną sutarčių teisę. Svarbaus veiksnio pavyzdys galėtų būti tai, ar duomenų subjektas yra vaikas. Tokiu atveju (ir be to, kad turi būti laikomasi Bendrojo duomenų apsaugos reglamento reikalavimų, įskaitant ypatingą apsaugą, taikytiną vaikams)⁹ duomenų valdytojas privalo užtikrinti, kad laikosi visų reikiamų nacionalinių įstatymų, susijusių su vaikų veiksmumu sudaryti sutartis. Be to, siekiant užtikrinti sąžiningumo ir teisėtumo principų laikymąsi, duomenų valdytojas turi laikytis ir kitų teisinių reikalavimų. Pavyzdžiui, vartojimo sutartims gali būti taikytina Direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyva)¹⁰. 6 straipsnio 1 dalies b punktas neapsiriboja tik sutartimis, kurios reglamentuojamos EEE valstybės narės teisės aktais¹¹.
14. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytas tikslo apribojimo principas; jį taikant reikalaujama, kad asmens duomenys būtų renkami nustatytais, aiškiai apibrėžtais bei teisėtais tikslais ir toliau netvarkomi su tais tikslais nesuderinamu būdu.
15. 5 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytas duomenų kiekio mažinimo principas, t. y. asmens duomenys turi būti tvarkomi tik tokie, kurių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi. Šiuo vertinimu papildomas būtinumo vertinimas pagal 6 straipsnio 1 dalies b–f punktus.
16. Ir tikslo apribojimo principas, ir duomenų kiekio mažinimo principas itin aktualūs, kai sutartys sudaromos dėl internetinių paslaugų, nes dėl jų paprastai nesiderama individualiai. Dėl technologijų

⁸ Tam tikri asmens duomenys, kaip tikimasi, yra privatus arba gali būti tvarkomi tik tam tikrais būdais, ir duomenų tvarkymas neturėtų būti duomenų subjektui netikėtas. Bendrajame duomenų apsaugos reglamente sąvoka „pagrįsti lūkesčiai“, kiek tai susiję su 6 straipsnio 1 dalies f punktu ir 4 dalimi, konkrečiai minima 47 ir 50 konstatuojamosiose dalyse.

⁹ Žr. 38 konstatuojamąją dalį; joje nurodyta, kad vaikams reikia ypatingos jų asmens duomenų apsaugos, nes jie gali nepakankamai suvokti su asmens duomenų tvarkymu susijusius pavojus, pasekmes ar apsaugos priemones ir savo teises.

¹⁰ Sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, pagal Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyvą yra laikoma nesąžininga, „jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai“. Bendrajame duomenų apsaugos reglamente reikalaujama vykdyti skaidrumo prievolę, o Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyvoje reikalaujama vartoti aiškia, suprantamą kalbą. Asmens duomenų tvarkymas remiantis tuo, kas Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyvoje laikoma nesąžiningomis sąlygomis, paprastai neatitiks Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyto reikalavimo, kad duomenys turi būti tvarkomi teisėtu ir sąžiningu būdu.

¹¹ Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas taikomas tam tikriems duomenų valdytojams, įsisteigusiems ne EEE; žr. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 3 straipsnį.

pažangos duomenų valdytojai turi galimybę lengvai rinkti ir tvarkyti daugiau asmens duomenų nei kada nors anksčiau. Dėl to labai rizikuojama, kad duomenų valdytojai gali stengtis į sutartis įtraukti bendrąsias duomenų tvarkymo sąlygas, kad galėtų rinkti ir naudoti kuo daugiau duomenų, tinkamai nenurodę, kokiais tikslais tai daro, ir neapsvarstę galimybės vykdyti duomenų kiekio mažinimo prievoles. 29 straipsnio darbo grupė anksčiau yra teigusi:

Rinkimo tikslas turi būti nurodytas aiškiai ir konkrečiai: jis turi būti pakankamai išsamus, kad būtų galima nustatyti, kokios rūšies tvarkymas yra įtrauktas ir nėra įtrauktas į nurodytą tikslą, ir kad būtų galima įvertinti, ar laikomasi teisės aktų bei ar taikomos duomenų apsaugos priemonės. Dėl šių priežasčių tikslas, kuris yra neaiškus arba bendras, pvz., „naudotojų patirties gerinimui“, „rinkodaros tikslais“, „IT saugumo tikslais“ ar „būsimiems tyrimams“, be išsamios papildomos informacijos, paprastai neatitinka buvimo „konkrečiu“ tikslu kriterijų.¹²

2.2 6 straipsnio 1 dalies b punkto sąveika su kitais teisėtais duomenų tvarkymo pagrindais

17. EDAV pripažįsta, kad, kai nelaikoma, kad tvarkyti duomenis „būtina siekiant įvykdyti sutartį“, t. y. kai prašoma paslauga gali būti suteikta konkrečiai netvarkant duomenų, gali būti taikomas ir kitas teisėtas pagrindas, jeigu tik įvykdomos visos reikiamos sąlygos. Visų pirma, tam tikromis aplinkybėmis gali būti tinkamiau kliautis laisvai duodamu sutikimu, kaip nurodyta 6 straipsnio 1 dalies a punkte. Kitais atvejais 6 straipsnio 1 dalies f punkte gali būti nurodytas tinkamesnis teisėtas duomenų tvarkymo pagrindas. Teisinis pagrindas turi būti nurodytas duomenų tvarkymo pradžioje, o duomenų subjektams pagal 13 ir 14 straipsnius teikiamoje informacijoje turi būti nurodytas teisinis pagrindas.
18. Gali būti, kad konkrečios duomenų tvarkymo operacijos tikslą ir aplinkybes gali labiau atitikti kitas teisėtas pagrindas, o ne nurodytasis 6 straipsnio 1 dalies b punkte. Tinkamo teisėto pagrindo nustatymas neatsiejamas nuo sąžiningumo ir tikslo apribojimo principų¹³.
19. 29 straipsnio darbo grupės gairėse dėl sutikimo taip pat paaiškinta, kad jei „duomenų valdytojas siekia tvarkyti asmens duomenis, kurie yra iš tiesų būtini sutarčiai vykdyti, sutikimas tokiu atveju nėra tinkamas teisėtas duomenų tvarkymo pagrindas“. Atvirkščiai, EDAV mano, kad kai duomenų tvarkymas nėra iš tikrųjų būtinas siekiant įvykdyti sutartį, toks duomenų tvarkymas galimas, tik jeigu remiamasi kitu tinkamu teisiniu pagrindu¹⁴.
20. Duomenų valdytojai turi ne tik laikytis skaidrumo prievolių, bet ir turėtų užtikrinti, kad būtų išvengta bet kokios painiavos, susijusios su tuo, koks teisinis pagrindas taikomas. Tai itin svarbu, kai tinkamas teisinis pagrindas yra 6 straipsnio 1 dalies b punktas, o sutartį dėl internetinių paslaugų sudaro duomenų subjektai. Atsižvelgiant į aplinkybes, duomenų subjektai gali klaidingai susidaryti įspūdį, kad pasirašydami sutartį arba sutikdami su paslaugos sąlygomis duoda sutikimą pagal 6 straipsnio 1 dalies a punktą. Kartu, duomenų valdytojas gali klaidingai manyti, kad sutarties pasirašymas atitinka sutikimą, nurodytą 6 straipsnio 1 dalies a punkte. Tai visiškai skirtingos sąvokos. Svarbu atskirti sutikimą su paslaugos sąlygomis siekiant sudaryti sutartį ir 6 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą sutikimo davimą, nes šios sąvokos yra susijusios su skirtingais reikalavimais ir teisiniais padariniais.

¹² 29 straipsnio darbo grupės Nuomonė Nr. 03/2013 dėl tikslo ribojimo (WP203), p. 15–16.

¹³ Kai duomenų valdytojai mėgina tinkamą teisinį pagrindą nustatyti laikydamiesi sąžiningumo principo, tai pasiekti bus sunku, jeigu pirmiausia jie aiškiai nenurodys duomenų tvarkymo tikslo arba jeigu asmens duomenų tvarkymas apims daugiau nei būtina nurodytais tikslais.

¹⁴ Daugiau informacijos apie poveikį, susijusį su 9 straipsniu, galima rasti 29 straipsnio darbo grupės gairėse dėl sutikimo pagal Reglamentą 2016/679 (WP259), patvirtintose EDAV, p. 19–20.

21. Kalbant apie specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymą, gairėse dėl sutikimo 29 straipsnio darbo grupė atkreipė dėmesį, kad:

Atvejais, kai tvarkyti duomenis „būtina siekiant įvykdyti sutartį“, 9 straipsnio 2 dalyje nėra pripažinti bendrojo draudimo tvarkyti specialių kategorijų duomenis išimtimi, todėl susiklosčius tokiai situacijai duomenų valdytojai ir valstybės narės turėtų iširti galimybę taikyti konkrečias 9 straipsnio 2 dalies b–j punktuose nustatytas išimtis. Jei netinka nė viena iš b–j punktų išimčių, vienintelė įmanoma teisėta išimtis, pagal kurią būtų galima tvarkyti tokius duomenis, yra aiškus sutikimo gavimas pagal BDAR nustatytas galiojančio sutikimo sąlygas¹⁵.

2.3 6 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo sritis

22. 6 straipsnio 1 dalies b punktas taikomas, kai įvykdyta viena iš dviejų sąlygų: tvarkyti konkrečius duomenis objektyviai būtina siekiant įvykdyti sutartį su duomenų subjektu arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį.

2.4 Būtinumas

23. Būtinumas tvarkyti duomenis yra būtina sąlyga renkantis abi 6 straipsnio 1 dalies b punkto galimybes. Iš pradžių svarbu atkreipti dėmesį, kad samprata, kas yra „būtina siekiant įvykdyti sutartį“, nėra paprasčiausiai vertinimas, kas yra leidžiama sutarties sąlygomis arba įrašyta į jas. Būtinumo sąvoka Europos Sąjungos teisėje turi savarankišką prasmę ir privalo atspindėti duomenų apsaugos teisės tikslus¹⁶. Todėl tai taip pat susiję su atsižvelgimu į pagrindinę teisę į privatumą bei asmens duomenų apsaugą¹⁷, kartu tai susiję su duomenų apsaugos principų, visų pirma įskaitant sąžiningumo principą, reikalavimais.
24. Pirmiausia reikia nustatyti duomenų tvarkymo tikslą, o esant sutartiniams santykiams duomenis gali reikėti tvarkyti įvairiais tikslais. Tie tikslai turi būti aiškiai nurodyti ir pranešti duomenų subjektui, vykdant duomenų valdytojui nustatytas tikslo apribojimo ir skaidrumo prievoles.
25. Vertinimas, kas yra „būtina“, yra susijęs su bendru faktais pagrįstu duomenų tvarkymo vertinimu atsižvelgiant į siekiamą tikslą ir į tai, ar tuo mažiau ribojamas privatumas, palyginti su kitomis galimybėmis, kuriomis gali būti siekiama to paties tikslo¹⁸. Jeigu esama tikroviškų galimybių, kuriomis mažiau ribojamas privatumas, duomenų tvarkymas nėra „būtinasis“¹⁹. 6 straipsnio 1 dalies b punktas

¹⁵ 29 straipsnio darbo grupės gairės dėl sutikimo pagal Reglamentą 2016/679 (WP259), patvirtintos EDAV, p. 19.

¹⁶ ES Teisingumo Teismas sprendime *Huber* nustatė, kad „tai yra autonomiška Bendrijos [būtinumo] sąvoka, kurią reikia aiškinti taip, kad ji visiškai atitiktų šios direktyvos [Direktyvos 95/46] tikslą, įtvirtintą jos 1 straipsnio 1 dalyje“. 2008 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Heinz Huber / Bundesrepublik Deutschland, C-524/06*, p. 52.

¹⁷ Žr. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsnius.

¹⁸ Žr. EDAPP priemonių rinkinį „Priemonių, kuriomis ribojama pagrindinė teisė į asmens duomenų apsaugą, būtinumo vertinimas“, p. 5.

¹⁹ Sprendime *Schecke* ES Teisingumo Teismas nusprendė, kad aktų leidėjas, vertindamas asmens duomenų tvarkymo būtinumą, turėjo atsižvelgti į alternatyvias priemones, kuriomis būtų mažiau ribojamas privatumas. Teisingumo Teismo sprendimas, *Volker und Markus Schecke GbR ir Hartmut Eifert / Land Hessen*, sujungtos bylos C-92/09 ir C-93/09, 2010 m. lapkričio mėn. Teisingumo Teismas tai pakartojo sprendime *Rīgas* – jame nurodė, kad „[d]ėl sąlygos, susijusios su būtinybė tvarkyti duomenis, primintina, kad nukrypimai nuo asmens duomenų apsaugos ir jos apribojimai neturi viršyti to, kas griežtai būtina“. Teisingumo Teismo sprendimas *Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde / Rīgas pašvaldības SIA 'Rīgas satiksme'*, C-13/16, p. 30. Kai tvarkant asmens duomenis siekiama taikyti bet kokį teisų į privatumą ir duomenų apsaugą apribojimą, reikalaujama atlikti griežtą būtiną testą; žr. EDAPP priemonių rinkinį „Priemonių, kuriomis ribojama pagrindinė teisė į asmens duomenų apsaugą, būtinumo vertinimas“, p. 7.

nebus taikomas duomenų tvarkymui, kuris naudingas, bet, objektyviai vertinant, nėra būtinas sutartyje nurodytai paslaugai teikti arba siekiant iki sutarties sudarymo duomenų subjekto prašymu imtis tinkamų veiksmų, net jeigu toks tvarkymas būtinas dėl kitų duomenų valdytojo verslo tikslų.

2.5 Būtina siekiant įvykdyti sutartį su duomenų subjektu

26. Duomenų valdytojas, tvarkydamas asmens duomenis, gali remtis 6 straipsnio 1 dalies b punkto pirmąja galimybe, kai, kartu vykdydamas savo atskaitomybės prievolės pagal 5 straipsnio 2 dalį, gali nustatyti, kad duomenys tvarkomi vykdant galiojančią sutartį su duomenų subjektu ir duomenų tvarkymas yra būtinas, kad būtų galima įvykdyti *konkrečią sutartį* su duomenų subjektu. Kai duomenų valdytojai negali įrodyti, kad a) sutartis yra, b) sutartis yra galiojanti pagal taikytiną nacionalinės sutarčių teisės aktus ir c) duomenų tvarkymas yra objektyviai būtinas siekiant įvykdyti sutartį, duomenų valdytojas turėtų svarstyti galimybę duomenų tvarkymą grįsti kitu teisiniu pagrindu.
27. Vien nurodyti arba paminėti duomenų tvarkymą sutartyje neužtenka, kad tam duomenų tvarkymui būtų galima taikyti 6 straipsnio 1 dalies b punktą. Kita vertus, tvarkyti duomenis gali būti objektyviai būtina, net jeigu sutartyje tai konkrečiai nenurodyta. Bet kuriuo atveju, duomenų valdytojas turi vykdyti savo skaidrumo prievolės. Kai duomenų valdytojas siekia nustatyti, kad duomenų tvarkymas yra grindžiamas sutarties su duomenų subjektu įvykdymu, svarbu įvertinti, kas yra *objektyviai būtina* siekiant įvykdyti sutartį. Kad būtų „būtina siekiant įvykdyti sutartį“, tikrai reikia daugiau nei tik sutarties sąlygos. Tai taip pat aišku atsižvelgiant į 7 straipsnio 4 dalį. Nors ši nuostata yra susijusi tik su sutikimo galiojimu, ja aiškiai parodomas skirtumas tarp duomenų tvarkymo veiklos, būtinos siekiant įvykdyti sutartį, ir *sąlygų*, dėl kurių paslaugos teikimas priklauso nuo to, ar bus vykdoma tam tikra duomenų tvarkymo veikla, kuri iš tikrųjų nėra būtina siekiant įvykdyti sutartį.
28. Šiuo atžvilgiu EDAV patvirtina 29 straipsnio darbo grupės anksčiau priimtą gairę dėl lygiavertės nuostatos pagal ankstesnę direktyvą, kad tai, jog nuostata „tvarkyti reikia vykdant sutartį, kurią duomenų subjektas yra sudaręs“:
- <...> turi būti suprantama siaurai, ji netaikoma tais atvejais, kai tvarkyti duomenų subjekto duomenis nėra iš tiesų būtina vykdant sutartį, tačiau duomenų valdytojas vis tiek vienašališkai tai daro. Vien tai, kad tvarkyti kai kuriuos duomenis numatyta sutartyje, taip pat ne visada reiškia, kad juos tvarkyti būtina vykdant sutartį. <...> Net jeigu ši duomenų tvarkymo veikla konkrečiai minima smulkiu šriftu užrašytose sutarties nuostatose, tai dar nereiškia, kad ji yra „būtina“ sutarčiai vykdyti²⁰.*
29. EDAV taip pat primena tą pačią 29 straipsnio darbo grupės gairę:
- Šiuo atveju duomenų tvarkymo būtinumo vertinimas yra aiškiai susijęs su tikslų apribojimo principo laikymusi. Svarbu tiksliai nustatyti sutarties sudarymo loginį pagrindą, t. y. jos esmę ir pagrindinį tikslą, nes pagal tai bus tikrinama, ar duomenis tvarkyti būtina vykdant sutartį²¹.*
30. Vertinant, ar 6 straipsnio 1 dalies b punktas yra tinkamas teisinis duomenų tvarkymo pagrindas, kai pagal sutartį teikiama internetinė paslauga, reikėtų atsižvelgti į konkretų paslaugos siekį, tikslą arba uždavinį. Kad būtų galima taikyti 6 straipsnio 1 dalies b punktą, duomenų tvarkymas turi būti *objektyviai būtinas* siekiant tikslo, kuris neatskiriamas nuo tos sutartimi nustatytos paslaugos teikimo

²⁰ 29 straipsnio darbo grupės Nuomonė Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (WP217), p. 16–17.

²¹ Ten pat, p. 17.

duomenų subjektui. Neiškiriamas ir mokėjimo duomenų tvarkymas siekiant imti mokestį už paslaugą. Duomenų valdytojas turėtų gebėti parodyti, kaip *konkrečios sutarties su duomenų subjektu* pagrindinis dalykas negali iš tikrųjų būti įvykdytas, jeigu nevykdomas konkretus *aptariamų asmens duomenų* tvarkymas. Šiuo atveju svarbus yra asmens duomenų ir atitinkamų duomenų tvarkymo operacijų, taip pat sutartimi nustatytos paslaugos įvykdymo arba neįvykdymo ryšys.

31. Sutartyse dėl skaitmeninių paslaugų gali būti aiškios nuostatos, kuriomis nustatomos su, be kita ko, reklama, mokėjimu arba slapukais susijusios papildomos sąlygos. Sutartimi negali būti dirbtinai išplėstos asmens duomenų kategorijos arba duomenų tvarkymo operacijos, kurių duomenų valdytojas pagal 6 straipsnio 1 dalies b punktą turi vykdyti, kad įvykdytų sutartį, rūšys.
32. Duomenų valdytojas turėtų gebėti pagrįsti duomenų tvarkymo būtinumą nurodydamas pagrindinį ir abiejų šalių suprantamą sutartimi nustatytą tikslą. Tai priklauso ne tik nuo duomenų valdytojo požiūrio, bet ir nuo duomenų subjekto pagrįsto požiūrio sudarant sutartį, taip pat nuo to, ar sutartį vis dėlto galima laikyti „įvykdyta“, jeigu aptariamais duomenimis netvarkomi. Nors duomenų valdytojas gali manyti, kad duomenis tvarkyti yra būtina siekiant sutarties tikslo, svarbu, kad jis atidžiai išnagrinėtų vidutinio duomenų subjekto požiūrį, siekiant užtikrinti, kad sutarties tikslas abiejų šalių tikrai būtų suprstas.
33. Vertinant, ar 6 straipsnio 1 dalies b punktas yra taikytinas, gali būti naudinga užduoti šiuos klausimus:
 -)] Kokio pobūdžio paslauga teikiama duomenų subjektui? Kokios išskirtinės jos savybės?
 -)] Koks tikslus loginis sutarties pagrindas (t. y. esmė ir pagrindinis tikslas)?
 -)] Kokie yra sutarties esminiai elementai?
 -)] Koks yra abiejų sutarties šalių požiūris ir lūkesčiai? Kaip paslauga reklamuojama duomenų subjektui? Ar eilinis paslaugos naudotojas pagrįstai tikėtusi, kad, atsižvelgus į paslaugos pobūdį, siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalimi jis yra, bus vykdomas numatomas duomenų tvarkymas?
34. Jeigu atliekant vertinimą, kas yra „būtina siekiant įvykdyti sutartį“, – jį būtina atlikti prieš pradėdant tvarkyti duomenis – nustatoma, kad ketinamas duomenų tvarkymas apima daugiau nei objektyviai būtina siekiant įvykdyti sutartį, savaime dėl to toks būsimas tvarkymas netampa neteisėtu. Kaip jau minėta, 6 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad, prieš pradėdant tvarkyti duomenis, galbūt gali būti kitas teisėtas pagrindas²².
35. Jeigu per visą paslaugos teikimo laiką atsiranda nauja technologija, dėl kurios keičiasi asmens duomenų tvarkymo būdas, arba paslauga kitaip evoliucionuoja, siekiant nustatyti, ar naujos arba pakeistos duomenų tvarkymo operacijos gali būti grindžiamos 6 straipsnio 1 dalies b punktu, pirmiau paminėtus kriterijus reikia iš naujo vertinti.

1 pavyzdys

Duomenų subjektas perka prekę iš mažmeninės prekybos internetu įmonės. Duomenų subjektas nori mokėti kredito kortele už prekes, kurios turi būti pristatytos jo namų adresu. Siekdama įvykdyti sutartį, mažmeninės prekybos įmonė mokėjimo tikslais turi tvarkyti duomenų subjekto duomenis, susijusius su kredito kortelės informacija ir sąskaitos siuntimo adresu, taip pat su duomenų subjekto namų

²² Žr. 29 straipsnio darbo grupės gaires dėl sutikimo pagal Reglamentą 2016/679 (WP259), patvirtintos EDAV, p. 31; jose nurodyta: „[p]agal BDAR negalima vieno teisėto pagrindo pakeisti kitu“.

adresu prekių pristatymui. Taigi, šiai duomenų tvarkymo veiklai taikytinas teisinis pagrindas gali būti 6 straipsnio 1 dalies b punktas.

Tačiau, jeigu klientas pasirinko siuntos pristatymą į atsiėmimo punktą, duomenų subjekto namų adresą duomenų tvarkyti nebereikia siekiant įvykdyti pirkimo sutartį. Bet kokiam duomenų subjekto duomenų, susijusių su jo adresu, tvarkymui šiomis aplinkybėmis reikės kito nei 6 straipsnio 1 dalies b punktas teisinio pagrindo.

2 pavyzdys

Ta pati mažmeninės prekybos internetu įmonė nori profiliuoti informaciją apie naudotojų skonį ir gyvenamosios pasirinkimą pagal jų apsilankymą svetainėje. Pirkimo sutarties įvykdymas nepriklauso nuo to, ar tokia informacija bus profiliuojama. Net jeigu sutartyje konkrečiai nurodyta apie profiliavimą, vien tai dar nereiškia, kad tas profiliavimas yra „būtinasis“ siekiant įvykdyti sutartį. Jeigu mažmeninės prekybos internetu įmonė nori vykdyti tokį profiliavimą, ji turi remtis kitu teisiniu pagrindu.

36. Laikydami sutarčių teisės ir, jeigu taikytina, vartojimo sutarčių teisės nuostatų duomenų valdytojai gali laisvai rinktis savo verslo, paslaugų ir sutarčių modelį. Tam tikrais atvejais duomenų valdytojas gali pageidauti kelias atskiras paslaugas, kurių esminis tikslas, bruožai arba loginis pagrindas skiriasi, arba tokių paslaugų dalis sugrupuoti vienoje sutartyje. Dėl to duomenų subjektai, galbūt suinteresuoti tik viena tų paslaugų, gali pateikti į padėtį „naudokis nustatytomis sąlygomis arba išvis nesinaudok“.
37. Duomenų apsaugos teisės požiūriu, duomenų valdytojai turi atsižvelgti į tai, kad numatoma duomenų tvarkymo veikla turi turėti tinkamą teisinį pagrindą. Kai sutartį sudaro kelios atskiros paslaugos, kurios pagrįstai gali būti teikiamos atskirai viena nuo kitos, arba tokių paslaugų dalys, kyla klausimas, kiek 6 straipsnio 1 dalies b punktas gali būti laikomas teisiniu pagrindu. Galimybė taikyti 6 straipsnio 1 dalies b punktą turėtų būti vertinama atsižvelgiant į kiekvieną tą paslaugą *atskirai*, nustatant, kas yra objektyviai būtina siekiant suteikti kiekvieną atskirą paslaugą, kurios duomenų subjektas aiškiai prašė arba dėl kurios jis pasirašė sutartį. Iš šio vertinimo gali paaiškėti, kad tam tikra duomenų tvarkymo veikla nėra būtina teikiant pavienes paslaugas, kurių pageidauja duomenų subjektas, ir tų duomenų veikiau reikia duomenų valdytojo platesniam verslo modeliui. Tokiu atveju 6 straipsnio 1 dalies b punktas nebus tos veiklos teisinis pagrindas. Tačiau tokiam duomenų tvarkymui gali būti taikomas kitas teisinis pagrindas, pavyzdžiui, 6 straipsnio 1 dalies a arba f punktas, jeigu tik įvykdyti reikiami kriterijai. Todėl galimybės taikyti 6 straipsnio 1 dalies b punktą vertinimas nedaro poveikio sutarties arba paslaugų grupavimo teisėtumui.
38. Kaip anksčiau nurodė 29 straipsnio darbo grupė, teisinis pagrindas taikomas tik tam, kas būtina siekiant *įvykdyti* sutartį²³. Taigi, tai nėra savaime taikoma visiems kitiems veiksams, kurių imamas dėl sutarties nesilaikymo arba dėl visų kitų su sutarties vykdymu susijusių incidentų. Tačiau, tam tikri veiksmai gali būti pagrįstai numatyti ir būtini esant įprastiems sutartiniams santykiams, pavyzdžiui, oficialių priminimų apie neapmokėtą sąskaitą, klaidų ištaisymą arba sutarties vykdymo vėlavimą siuntimas. 6 straipsnio 1 dalies b punktas gali būti taikomas asmens duomenų tvarkymui, kurio reikia dėl kitų tokių veiksmų.

²³ 29 straipsnio darbo grupės Nuomonė Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (WP217), p. 17-18.

3 pavyzdys

Įmonė internete parduoda prekes. Klientas susisiečia su įmone, nes įsigytos prekės spalva skiriasi nuo spalvos, dėl kurios buvo susitarta. Kliento asmens duomenų tvarkymas šios klaidos ištaisymo tikslu gali būti grindžiamas 6 straipsnio 1 dalies b punktu.

39. Sutartyje numatyta garantija gali būti dalis sutarties vykdymo, taigi laikyti tam tikrus duomenis nurodytą laikymo laiką po to, kai gaunamos prekės, suteikiamos paslaugos ir sumokama, vykdant sutartį gali būtina garantijos tikslais.

2.6 Sutarties nutraukimas

40. Duomenų valdytojas, prieš pradėdamas tvarkyti duomenis, turi identifikuoti tinkamą teisinį numatomos duomenų tvarkymo operacijos pagrindą. Kai tam tikra arba visa duomenų tvarkymo veikla yra grindžiama 6 straipsnio 1 dalies b punktu, duomenų valdytojas turėtų numatyti, kas bus, jeigu sutartis bus nutraukta²⁴.
41. Kai asmens duomenų tvarkymas yra grindžiamas 6 straipsnio 1 dalies b punktu, o sutartis visiškai nutraukiama, paprastai tokių duomenų tvarkymas nebebūtinai siekiant įvykdyti tą sutartį, taigi duomenų valdytojas turės nebetvarkyti duomenų. Duomenų subjektas savo asmens duomenis galėjo būti pateikęs dėl sutartinių santykių, pasitikėdamas, kad duomenys bus tvarkomi tik tiek, kiek tai yra būtina tų santykių dalis. Taigi, paprastai nesąžininga imti taikyti naują teisinį pagrindą, kai pirminio pagrindo nebelieka.
42. Kai sutartis nutraukiama, dėl to gali tekti imtis tam tikrų administracinių veiksmų, pavyzdžiui, grąžinti prekes arba sumokėtą sumą. Toks su nutraukimu susijęs tvarkymas gali būti grindžiamas 6 straipsnio 1 dalies b punktu.
43. 17 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta, kad asmens duomenys turi būti ištrinti, kai jie nebėra reikalingi, kad būtų pasiekti tikslai, kuriais jie buvo renkami. Tačiau tai netaikoma, jeigu duomenų tvarkymas yra būtinas tam tikrais konkrečiais tikslais, įskaitant teisinės prievolės vykdymą pagal 17 straipsnio 3 dalies b punktą arba siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus pagal 17 straipsnio 3 dalies e punktą. Praktiškai, jeigu duomenų valdytojai mano, kad esama bendrojo poreikio įrašus saugoti teisiniais tikslais, imdamiesi tvarkyti duomenis jie turi nurodyti to teisinį pagrindą, jie taip pat iš pat pradžių turi aiškiai nurodyti, kaip ilgai po sutarties nutraukimo jie planuoja saugoti tuos įrašus tais teisiniais tikslais. Tai padarę jie neturi ištrinti duomenų, kai sutartis nutraukiama.
44. Bet kuriuo atveju gali būti taip, kad pradėdamas tvarkyti duomenis buvo nustatytos kelios duomenų tvarkymo operacijos, turint atskirus tikslus ir taikant skirtingą teisinį pagrindą. Jeigu tos kitos duomenų tvarkymo operacijos tebėra teisėtos ir duomenų valdytojas, vykdydamas Bendrajame duomenų apsaugos reglamente nustatytas skaidrumo prievoles, apie tas operacijas aiškiai pranešė pradėdamas tvarkyti duomenis, nutraukus sutartį asmens duomenis apie duomenų subjektą bus toliau galima tvarkyti tais atskirais tikslais.

²⁴ Jeigu sutartis vėliau tampa negaliojanti, tai turės poveikį tolesnio duomenų tvarkymo teisėtumui (kaip suprantama iš 5 straipsnio 1 dalies a punkto). Tačiau tai savaime nereiškia, kad 6 straipsnio 1 dalies b punktą pasirinkti teisiniu pagrindu buvo neteisinga.

4 pavyzdys

Paslaugų internete teikėjas siūlo prenumeratos paslaugą, kurios galima atsisakyti bet kuriuo metu. Sudarius sutartį dėl paslaugos, duomenų valdytojas duomenų subjektui pateikia informaciją apie asmens duomenų tvarkymą.

Duomenų valdytojas, *inter alia*, paaiškina, kad, kol sutartis galioja, jis duomenis apie naudojamą paslaugą tvarkys sąskaitoms faktūroms išrašyti. Taikytinas pagrindas yra 6 straipsnio 1 dalies b punktas, nes duomenų tvarkymas sąskaitos faktūros išrašymo tikslais gali būti laikomas objektyviai būtinas siekiant įvykdyti sutartį. Tačiau kai sutartis nutraukiama ir tariama, kad nėra jokių dar neįvykdytų atitinkamų teisinių reikalavimų arba teisinės sąlygos saugoti duomenis, naudojimo istorija bus ištrinta.

Be to, duomenų valdytojas duomenų subjektams praneša, kad jam nacionalinės teisės aktais yra nustatyta teisinė prievolė tam tikrus asmens duomenis apskaitos tikslais saugoti tam tikrą skaičių metų. Tinkamas teisinis pagrindas yra 6 straipsnio 1 dalies c punktas, ir duomenys bus saugomi, net jeigu sutartis bus nutraukta.

2.7 Būtina siekiant imtis veiksmų prieš sudarant sutartį

45. 6 straipsnio 1 dalies b punkto antroji galimybė taikoma tada, kai tvarkyti duomenis reikia *siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį*. Ši nuostata atspindi tai, kad preliminarus asmens duomenų tvarkymas prieš sudarant sutartį gali būti būtinas siekiant palengvinti faktinį tos sutarties sudarymą.
46. Tuo metu, kai duomenys tvarkomi, gali būti neaišku, ar sutartis tikrai bus sudaryta. Antra 6 straipsnio 1 dalies b punkto galimybė vis tiek gali būti taikoma, jeigu duomenų subjektas pateikia prašymą aplinkybėmis, kurios *potencialiai* susijusios su sutarties sudarymu, o tokio duomenų tvarkymo reikia tam, kad būtų galima imtis prašomų veiksmų. Taigi, kai duomenų subjektas susisiekiama su duomenų valdytoju siekdamas gauti informacijos apie duomenų valdytojo paslaugų pasiūlymus, duomenų subjekto asmens duomenų tvarkymas atsakymo į užklausą tikslais gali būti grindžiamas 6 straipsnio 1 dalies b punktu.
47. Bet kuriuo atveju, ši nuostata nebūtų taikoma neužsakytai rinkodarai arba kitokiam duomenų tvarkymui, vykdomam tik duomenų valdytojo iniciatyva arba trečiosios šalies prašymu.

5 pavyzdys

Duomenų subjektas pateikia savo pašto kodą siekdamas sužinoti, ar konkretus paslaugų teikėjas vykdo veiklą toje teritorijoje. Tai pagal 6 straipsnio 1 dalies b punktą gali būti laikoma duomenų tvarkymu, būtinu duomenų subjekto prašymu siekiant imtis veiksmų prieš sudarant sutartį.

6 pavyzdys

Tam tikrais atvejais finansų įstaigoms nacionalinės teisės aktais yra nustatyta pareiga identifikuoti savo klientus. Vykdydamas tą pareigą bankas, prieš sudarydamas sutartį su duomenų subjektu, gali paprašyti kliento pateikti tapatybę patvirtinančius dokumentus.

Tokiu atveju identifikavimas yra būtinas bankui vykdant teisinę prievolę, o ne imantis veiksmų duomenų subjekto prašymu. Todėl tinkamas teisinis pagrindas yra ne 6 straipsnio 1 dalies b punktas, bet 6 straipsnio 1 dalies c punktas.

3 3 DALIS. 6 STRAIPSNIO 1 DALIES B PUNKTO TAIKYMAS KONKREČIAIS ATVEJAIŠ

3.1 Duomenų tvarkymas siekiant patobulinti paslaugą²⁵

48. Internetinių paslaugų teikėjai dažnai renka išsamią informaciją, kaip naudotojai naudojami jų paslaugomis. Dauguma atvejų informacijos apie organizacinių parametrų, susijusių su paslauga arba naudotojų įsitraukimu, rinkimo negalima laikyti būtinu siekiant teikti paslaugą, nes paslauga gali būti teikiama ir netvarkant tokių asmens duomenų. Vis dėlto, paslaugų teikėjas gali turėti galimybę remtis alternatyviu teisėtu pagrindu tokiam duomenų tvarkymui pagrįsti, pavyzdžiui, pagrindu, susijusiu su teisėtais interesais arba sutikimu.
49. EDAV nemano, kad 6 straipsnio 1 dalies b punktas apskritai būtų tinkamas teisėtas pagrindas, kuriuo būtų galima grįsti duomenų tvarkymą siekiant tobulinti paslaugą arba plėtoti naujas esamos paslaugos funkcijas. Dauguma atvejų naudotojas sudaro sutartį siekdamas gauti esamą paslaugą. Nors paslaugos tobulinimo ir keitimo galimybė gali būti įprastai įtraukta į sutarties sąlygas, toks duomenų tvarkymas paprastai negali būti laikomas objektyviai būtinu siekiant įvykdyti sutartį su naudotoju.

3.2 Duomenų tvarkymas sukčiavimo prevencijos tikslais

50. Kaip anksčiau yra nurodžiusi 29 straipsnio darbo grupė²⁶, duomenų tvarkymas sukčiavimo prevencijos tikslais gali būti susijęs su klientų stebėseną ir profiliavimu. EDAV nuomone, toks duomenų tvarkymas greičiausiai apims daugiau nei tai, kas objektyviai būtina siekiant įvykdyti sutartį su duomenų subjektu. Tačiau asmens duomenų tvarkymas, griežtai būtinas sukčiavimo prevencijos tikslais, gali būti teisėtas duomenų valdytojo interesas²⁷, taigi gali būti galima jį laikyti teisėtu, jeigu duomenų valdytojas įvykdo konkrečius 6 straipsnio 1 dalies f punkto (teisėti interesai) reikalavimus. Be to, teisėtumo pagrindas tokiam duomenų tvarkymui pagrįsti gali būti ir 6 straipsnio 1 dalies c punktas (teisinė prievolė).

3.3 Duomenų tvarkymas vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos tikslais

51. Vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos ir su jomis susijęs duomenų subjektų sekimas bei profiliavimas dažnai naudojama internetinėms paslaugoms finansuoti. 29 straipsnio darbo grupė anksčiau yra pareiškusi savo požiūrį į tokį duomenų tvarkymą:

[būtinumas siekiant įvykdyti sutartį] nėra tinkamas teisinis pagrindas naudotojo pomėgius ir gyvenimą apibūdinančiam „profilui“ kurti remiantis jo spragtelėjimais pele naršant interneto

²⁵ Internetinių paslaugų teikėjams taip pat gali reikėti atsižvelgti į 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų (OL L 136, 2019 05 22, p. 1); ji bus taikoma nuo 2022 m. sausio 1 d.

²⁶ 29 straipsnio darbo grupės Nuomonė Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (WP217), p. 17.

²⁷ Žr. 47 konstatuojamosios dalies šeštąjį sakinį.

*svetainėje ir nupirktomis prekėmis, nes jo sutartis su duomenų valdytoju sudaryta ne tam, kad šis užsiimtų profiliavimu, o, pavyzdžiui, siekiant iš jo gauti konkrečias prekes ir paslaugas*²⁸.

52. Paprastai, asmens duomenų tvarkymas vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos tikslais nėra būtinas siekiant įvykdyti sutartį dėl internetinių paslaugų. Dažniausiai būtų sunku tvirtinti, kad sutartis nebuvo įvykdyta dėl to, kad nebuvo vartotojų elgesiu grindžiamos reklamos. Tai dar labiau patvirtinama tuo, kad duomenų subjektai turi absoliučią teisę pagal 21 straipsnį nesutikti, kad jų duomenys būtų tvarkomi tiesioginės rinkodaros tikslais.
53. Be to, 6 straipsnio 1 dalies b punktas negali būti teisėtas vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos pagrindas dėl to, kad tokia reklama netiesiogiai finansuojamas paslaugos teikimas. Nors taip tvarkant duomenis gali būti remiamas paslaugos teikimas, savaime to nepakanka siekiant nustatyti, kad tai būtina siekiant įvykdyti konkrečią sutartį. Duomenų valdytojas turėtų apsvarstyti galimybę remtis kitais veiksniais, nurodytais 33 punkte.
54. Kadangi duomenų apsauga yra pagrindinė teisė, įtvirtinta Pagrindinių teisių chartijos 8 straipsniu, ir atsižvelgiant į tai, kad vienas pagrindinių Bendrojo duomenų apsaugos reglamento tikslų yra duomenų subjektams suteikti galimybę kontroliuoti su jais susijusią informaciją, asmens duomenys negali būti laikomi preke, kuria galima prekiauti. Net jei duomenų subjektas gali sutikti su asmens duomenų tvarkymu²⁹, jis negali tuo susitarimu parduoti savo pagrindinių teisių³⁰.
55. EDAV taip pat atkreipia dėmesį, kad, laikantis privatumo internete reikalavimų, 29 straipsnio darbo grupės nuomonės dėl vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos³¹ ir Darbo dokumento 02/2013, kuriame pateikiamos rekomendacijos dėl sutikimo dėl slapukų³², duomenų valdytojai privalo gauti išankstinį duomenų subjektų sutikimą, kad būtų naudojami slapukai, būtini siekiant imtis vartotojų elgesiu grindžiamos reklamos.
56. EDAV taip pat atkreipia dėmesį, kad naudotojų sekimas ir profiliavimas gali būti atliekamas siekiant nustatyti panašių savybių turinčių asmenų grupes, kad reklamą būtų galima tikslingai skirti panašiai auditorijai. Toks duomenų tvarkymas negali būti vykdomas pagrindu laikant 6 straipsnio 1 dalies b punktą, nes negalima pasakyti, kad siekiant įvykdyti sutartį su naudotoju yra objektyviai būtina sekti ir lyginti naudotojų savybes ir elgesį tikslais, susijusiais su reklama, skirta kitiems asmenims³³.

²⁸ 29 straipsnio darbo grupės Nuomonė Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (WP217), p. 17.

²⁹ Žr. 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų.

³⁰ Be to, kad asmens duomenų naudojimas reglamentuojamas Bendrajame duomenų apsaugos reglamente, yra ir daugiau priežasčių, dėl kurių asmens duomenų tvarkymas konceptualiai skiriasi nuo mokėjimo pinigais. Pavyzdžiui, pinigus galima suskaičiuoti, t. y. kainas galima palyginti konkurencingoje rinkoje, o mokėjimas pinigais paprastai gali būti atliekamas tik dalyvaujant duomenų subjektui. Be to, asmens duomenis vienu metu galima naudoti kelioms paslaugoms. Praradus galimybę kontroliuoti savo asmens duomenis, ta galimybė nebūtinai bus atgauta.

³¹ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė 2/2010 dėl vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos (WP171).

³² 29 straipsnio darbo grupės darbinis dokumentas 02/2013, kuriame pateikiamos rekomendacijos dėl sutikimo dėl slapukų (WP208).

³³ Žr. 29 straipsnio darbo grupės Automatizuoto atskirų sprendimų priėmimo ir profiliavimo pagal Reglamentą 2016/679 gaires (WP251rev.01), patvirtintas EDAV, p. 13.

3.4 Duomenų tvarkymas individualaus turinio siūlymo tikslais³⁴

57. EDAV pripažįsta, kad individualaus turinio siūlymas gali (nors ne visada) būti neatsiejama ir laukiama tam tikrų internetinių paslaugų dalis, todėl tam tikrais atvejais tai gali būti laikoma būtina dalimi siekiant įvykdyti sutartį su paslaugos naudotoju. Ar tokį duomenų tvarkymą galima laikyti neatsiejamu internetinės paslaugos aspektu, priklausys nuo teikiamos paslaugos pobūdžio, vidutinio duomenų subjekto lūkesčių, atsižvelgiant ne tik į paslaugos teikimo sąlygas, bet ir į tai, kaip paslauga reklamuojama naudotojams, taip pat nuo to, ar tokia paslauga gali būti teikiama nesiūlant individualaus turinio. Kai individualaus turinio siūlymas nėra objektyviai būtinas pagrindinės sutarties tikslais, pavyzdžiui, kai individualus turinys siūlomas dėl to, kad siekiama padidinti naudotojo naudojamą paslauga, bet tai nėra neatsiejama naudojimosi paslauga dalis, duomenų valdytojai turėtų svarstyti galimybę taikyti alternatyvų teisėtą pagrindą, kai tai taikytina.

7 pavyzdys

Internetinėje viešbučių paieškos sistemoje stebimi ankstesni naudotojų užsakymai siekiant sukurti jų įprastų išlaidų profilį. Vėliau šis profilis naudojamas naudotojui teikiamuose paieškos rezultatuose rekomenduojant konkrečius viešbučius. Tokiu atveju naudotojo ankstesnio elgesio ir finansinių duomenų profiliavimas nebūtų objektyviai būtinas siekiant įvykdyti sutartį, t. y. teikti apgyvendinimo paslaugas remiantis konkrečiais naudotojo pateiktais paieškos kriterijais. Todėl 6 straipsnio 1 dalies b punktas nebūtų tinkamas šios duomenų tvarkymo veiklos pagrindas.

8 pavyzdys

Internetinėje prekyvietėje potencialūs pirkėjai gali ieškoti prekių ir jas pirkti. Prekyvietė, siekdama didinti interaktyvumą, nori teikti individualius prekių pasiūlymus pagal tai, kuriuos prekių sąrašus platformoje anksčiau peržiūrėjo potencialūs pirkėjai. Toks individualių prekių siūlymas nėra objektyviai būtinas siekiant suteikti prekyvietės paslaugas. Taigi, 6 straipsnio 1 dalies b punktas negali būti laikomas teisiniu tokio asmens duomenų tvarkymo pagrindu.

³⁴ Internetinių paslaugų teikėjams taip pat gali reikėti atsižvelgti į 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų (OL L 136, 2019 05 22, p. 1); ji bus taikoma nuo 2022 m. sausio 1 d.